

ZAGREB PRIDE

Godišnji izvještaj o radu
2023.

Programski pravac #1

Zagovaranje jednakopravnosti LGBTIQ osoba

1.1. Praćenje poštivanja prava LGBTIQ osoba

Udruga Zagreb Pride redovito prati i zaprima prijave slučajeva diskriminacije, nasilja, prijetnji, uznemiravanja i govora mržnje (javno poticanje na nasilje) na osnovu spolne orijentacije, rodnog identiteta i rodnog izražavanja. Dio prijava i sumnji do nas dolazi izravno, preko sustava koji se naziva „Rozi megafon“ (mobitel, mail, poruke u pretincima naših profila na društvenim mrežama), a dio dolazi izravnim kontaktima. Slučajevi se obrađuju i po potrebi prosljeđuju odvjetničkom uredu te se, po konzultacijama svih dionika_ca, donosi odluka o prekretnju postupka ili nekoj drugoj mjeri.

U 2023. nastavljena je suradnja s Odvjetničkim uredom Labavić u pružanju pravnog savjetovanja i/ili zastupanja za LGBTIQ osobe. Zagreb Pride ove je godine zaprimio ukupno petnaest prijava za nasilje, prijetnje, ponižavanje i/ili uznemiravanje na temelju seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta, dok je prijava koje upućuju na diskriminaciju bilo četiri.

Udruga je podnijela jedanaest kaznenih ili prekršajnih prijava.

Posljednjih nekoliko godina Zagreb Pride bilježi porast oštećenja, trganja, skidanja, paljenja i krađe zastava duginih boja koje se uobičajeno postavljaju na javnim mjestima uoči Mjeseca ponosa i održavanja Povorke ponosa. Tako je i ove godine, 16. svibnja 2023., za trajanja tzv. *norijade* skupina maturanata skinula je zastavu duginih boja na Trgu Republike Hrvatske, što su i snimili i zapis objavili na društvenim mrežama. Svjedok događaja, prolaznik koji nam se izravno javio, naveo je da su kod skidanja zastave mladići uzvikivali „Ubij, ubij pedera!“. Slučaj je prijavljen policiji.

I ove godine smo u Mjesecu ponosa te neposredno nakon održavanja Povorke ponosa zabilježili_e povećanje govora mržnje na društvenim mrežama, zatim prijeteće i uvredljive poruke na e-mail i u pretince za poruke te uvrede i verbalne napade na pripadnike_ce LGBTIQ zajednice na javnim mjestima u gradu. Riječ je često u vulgarnim uvredama, prijetnjama i mrziteljskim porukama koje se uglavnom ne prijavljuju, već informacije do nas dolaze izravno od pripadnika_ica LGBTIQ zajednice.

U sklopu projekta „Jačanje sustava zaštite i osnaživanje zajednica za prepoznavanje i suzbijanje govora mržnje u Hrvatskoj“, koji smo 2023. provodili_e u partnerstvu s Kućom ljudskih prava Zagreb, objavili smo analizu narativa govora mržnje usmjerenog prema LGBTIQ osobama i zajednici. Posebno ističemo da je 2023. godine na meti govora mržnje i raznih oblika širenja lažnih informacija i manipulacija bila trans zajednica i trans i nebinarne osobe. Povorka ponosa pod nazivom „Zajedno za trans prava“ bila je posebno izazovna zbog sve snažnije i učestalije

transfobije koja je zahvatila javni prostor. Uoči Povorke u samo nekoliko dana, tri osobe koje su medijski istupale primile su desetine prijetećih poruka, izravno ili neizravno na društvenim mrežama i izložene su dosad neviđenoj transfobnoj kampanji mržnje i zlostavljanja na osobnoj razini zbog svojih trans identiteta i života.

Krajem godine smo na društvenim mrežama proveli_e kampanju u tri oglasne serije usmjerenu na širu javnost s ciljem osvještavanja u prepoznavanju govora mržnje i osvješčivanju da je kažnjiv; poticanja pripadnika ranjivih skupina na prijavljivanje govora mržnje kojemu su izloženi; te poticanja svjedoka govora mržnje na reagiranje na govor mržnje kako bi iz promatrača prešli u aktivne kreatore pozitivne promjene.

Koordinator Zagreb Pridea imenovan je lipnju 2021. u Radnu skupinu za praćenje zločina iz mržnje (pri Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH) kao predstavnik LGBTIQ zajednice i organizacija koje se bave suzbijanjem i praćenjem pojavnosti zločina počinjenih iz mržnje na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Radna skupina formirana je po donošenju novog Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje. U 2023. održana su dva sastanka na kojima je predstavnik Zagreb Pridea izlagao o problemima s neprijavlivanjem zločina iz mržnje na temelju konkretnih primjera koje smo prikupili i evidentirali.

1.2. Životno partnerstvo i ostvarenje prava LGBTIQ osoba na obiteljski život

U 2023. godini Zagreb Pride nastavio je s redovitim nadgledanjem primjene Zakona o životnom partnerstvu te zakonodavstva i sudske prakse vezanih uz suzbijanje diskriminacije i zločina iz mržnje protiv LGBTIQ osoba. Nastavili_e smo održavati i internetsku stranicu <https://www.zivotnopartnerstvo.com/hr/> na kojoj su dostupne sve relevantne informacije vezane za životno partnerstvo u Hrvatskoj.

Najveći dio upita koje je Zagreb Pride zaprimio u 2023. godini, njih šesnaest, odnosio se na savjetovanje oko prava i obveza koje proizlaze iz životnog ili neformalnog životnog partnerstva osoba istoga spola (proceduralne stvari, strani državljanke, spajanje obitelji, boravišne dozvole, uvjeti žurnog postupka, uvjeti sporazumnog ili sudskog raskida).

Godine 2021. obratio nam se par neformalnih životnih partnera jer im je obračunat porez kod darovanja dijela nekretnine, iako neformalno životno partnerstvo u poreznom sustavu stvara iste učinke koji su priznati izvanbračnoj zajednici, te bi trebali biti oslobođeni porezne obveze. Uz podršku odvjetničkog tima i Zagreb Pridea, neformalni životni partneri uložili su žalbu na ovakvo porezno rješenje, ali je žalba odbijena. Da bismo dokazali da je ovakvo postupanje poreznih tijela diskriminatorno i nezakonito, pokrenut je spor pred upravnim sudom. Osim konkretnog slučaja ovih neformalnih životnih partnera postalo je važno i utvrditi praksu koje će se u budućnosti onda porezna tijela morati pridržavati. U 2022. godini predmet je riješen u prvom stupnju na Upravnom

sudu i to u cijelosti u korist neformalnih životnih partnera. Sud je iskazima i na temelju priloženih isprava u presudi utvrdio kako njihova zajednica „ispunjava karakteristike obiteljske zajednice života poput zajedničkog stanovanja, zajedničkog podmirivanja troškova i emotivne veze“, kao i to da je „sam ugovor o darovanju neizravna potvrda dugogodišnje zajednice života“. Stoga je riješeno da su ispunjene pretpostavke za primjenu prava na oslobođenje od plaćanja poreza kod darovanja nekretnine „jer su neformalni životni partneri izjednačeni s bračnim drugovima“. U drugom stupnju, početkom 2023. godine, Visoki upravni sud je potvrdio prvostupanjsku presudu te je spor u cijelosti riješen u korist neformalnih životnih partnera.

Za vrijeme trajanja dvogodišnjeg projekta „Dosta je brutalne stvarnosti – zaštitimo prava LGBTIQ osoba“, koji je završen u veljači 2023., vođeno je ili pokrenuto pet predmeta koji imaju strateški potencijal. Generalno smatramo jako važnim postignućem vrlo pozitivne prvostupanjske presude: u slučaju priznavanja prava iz statusa neformalnih životnih partnera u postupku nasljeđivanja; i u slučaju prava iz statusa neformalnih životnih partnera pred poreznim vlastima (olakšice kod darivanja). Posebno je važna i strateški relevantna za sve buduće slučajeve zločina iz mržnje (po svim zaštićenim osnovama) Odluka Ustavnog suda u slučaju Zahtila i dr., koja se je naslanja na presudu Sabalić protiv Hrvatske.

1.3. Zakonsko priznavanje roda i samoodređenje spola

I u 2023. zamijećeno je da se transrodne osobe i dalje suočavaju s diskriminacijom u većini upravnih postupaka. Zagreb Pride zaprimio je niz upita o postupku pravnog priznavanja roda, medicinske tranzicije i/ili prijave diskriminacije te osigurao adekvatno savjetovanje u dva slučaja.

1.4. Godišnji izvještaj ILGA-e

U 2023. Zagreb Pride sudjelovao je u izradi godišnjeg izvještaja ILGA-e publikacije koja bilježi stanje ljudskih prava LGBTIQ osoba u 54 države i 4 europske institucije unutar jedne kalendarske godine na području Europe i središnje Azije.

1.5. Rozi Megafon: Izvještaj Zagreb Pridea o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj 2018. – 2022.

U veljači 2023. objavljeno je treće izdanje Rozog megafona - izvještaja o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj koji periodički izrađuje i objavljuje Zagreb Pride. Publikacija je predstavljena na okruglom stolu održanom 13. veljače 2023. u Kući ljudskih prava

u Zagrebu, uz sudjelovanje Višnje Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Ivane Kekin, zastupnice stranke Možemo! i članice Odbora za ravnopravnost spolova, odvjetnice Natalije Labavić, Leonarda Mikca, iz udruge Za pravo LGBTIQ+ osoba i Zagreb Pridea te Petra Dukića iz Queer Sport Splita i LGBT centra Split.

Izveštaj se odnosi na razdoblje od 2018. do 2022. godine u kojemu možemo općenito reći da je došlo do stagnacije u razvoju i poštivanju ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Razlog tome je loša primjena već postojećih zakona za zaštitu od diskriminacije i nasilja, zaustavljanje daljnjeg razvoja normativnog okvira koji se odnosi na LGBTIQ osobe i negativni politički i društveni trendovi u Hrvatskoj, ali i nekim drugim zemljama u Europskoj uniji i našem okruženju.

Izveštaj je rađen na temelju dostupnih recentnih istraživanja, praćenja sudske prakse, medijskog izvještavanja i pružanja pravnog savjetovanja kao kontinuiranih aktivnosti Zagreb Pridea te preporuka i mišljenja stručnjaka_inja s kojima surađujemo. Sadrži devet poglavlja koja nude pregled različitih područja ljudskog života. Nakon svakog poglavlja nalaze se preporuke za unapređenje. Neke preporuke se odnose na promjenu normativnog okvira, dok su neke više strukturalne prirode. Izveštaj je namijenjen prije svega LGBTIQ osobama i organizacijama koje zagovaraju prava LGBTIQ osoba, kao i donositeljima_cama odluka u Hrvatskom saboru, izvršnoj i sudbenoj vlasti, političkim strankama, sindikatima, obrazovnim i znanstvenim institucijama, pružateljima_cama javnih usluga, istraživačima_cama, medijima, kao i međunarodnim tijelima i organizacijama za zaštitu ljudskih prava.

Političko, društveno i institucionalno okruženje za LGBTIQ osobe postalo je izrazito nepovoljno nakon što nije spriječeno održavanje referenduma o zabrani istospolnog braka. Taj trend stvaranja negativnog okruženja pogoršan je i narednih godina kroz različite institucionalne, političke i druge pritiske na različitosti u našoj zemlji. Najozbiljnija posljedica takvog okruženja je povećanje zločina iz mržnje i govora mržnje. Nasilje protiv LGBTIQ osoba je i dalje visoko, a predrasude i socijalna distanca ostale su velike. Većina žrtava nasilja ta kaznena djela ne prijavljuje.

Posebno je nepovoljno okruženje za život trans osoba kojima se otežava pristup gotovo svim pravima i uslugama zbog nepostojanja odgovarajućeg zakonskog rješenja za pravno priznanje rodnog identiteta temeljenog na samoodređenju. Postojeći postupak promjene upisa spola nije svima dostupan na brz i zakonom propisan način jer se proceduru nepotrebno komplicira i odugovlači, a odgovorne institucije ne donose svoja mišljenja u propisanim rokovima. Prava interspolnih osoba uopće nisu prepoznata te one i dalje nisu pravno zaštićene od diskriminacije i teških povreda tjelesne autonomije.

Životni partneri i životne partnerice i njihova djeca i dalje su diskriminirani u odnosu na raznospolne bračne i izvanbračne drugove. Iako je u 2014. godini donesen Zakon o životnom partnerstvu koji parovima istoga spola daje veliku razinu pravne zaštite i definira taj institut kao zajednicu obiteljskog života, djeca životnih partnera_ica nemaju jednaku pravnu zaštitu kao djeca bračnih i izvanbračnih drugova različitoga spola. Ipak, upornim upravnim i pravnim postupcima – sudskom borbom LGBTIQ zajednice uz podršku udruga civilnog društva – ostvareno je pravo

na udomiteljstvo i otvorena vrata pravu na posvajanje djece bez roditeljske skrbi. Time je osnažen institut životnog partnerstva, a LGBTIQ zajednica je dodatno ohrabrena da pravnim putem pred domaćim sudovima može izboriti pravo na jednako postupanje u svim područjima života, uključujući i jednakost naših obiteljskih zajednica.

Unatoč stagnaciji u širem razvoju LGBTIQ prava u razdoblju između 2018. i 2022. godine, važno je istaknuti kako je nastavljen trend porasta broja ljudi koji dolaze na Povorke ponosa u Zagrebu i Splitu, kao i na druga javna LGBTI i kvir događanja, prosvjede, manifestacije i festivale. Naročito je vidljiv porast broja LGBTIQ mladih koji se sve više uključuju i u samu organizaciju Povorke. To potvrđuje pretpostavku kako se nastavlja i pozitivan trend autanja među mlađom populacijom LGBTIQ osoba koje sve rjeđe skrivaju svoju spolnu orijentaciju ili rodni identitet.

S druge strane, potrebe i postojanje LGBTIQ osoba u obrazovanju se sustavno zanemaruje i negira. Nije uvedena nikakva smisljena i znanstveno utemeljena seksualna edukacija, a sadržaj reformiranog zdravstvenog odgoja sveo je tematiku spolnosti na minimum, dok unutar građanskog odgoja i obrazovanja nije predviđeno obrađivanje tema koje stavljaju naglasak na ljudska prava LGBTIQ osoba.

1.6. Edukacije, radionice i javno istupanje

U 2023. predstavnici_ce Zagreb Pride održali su niz izlaganja, javnih prezentacija i tribina namijenjenih raznim profilima osoba koje se bave zaštitom ljudskih prava, bilo da djeluju i civilnom društvu, bilo da rade u institucijama. Kao najvažnije ističemo:

- a) Konferencija projekta REASON – „Unapređenje odgovora na govor mržnje kroz pravno istraživanje, zagovaranje i trening“, izlaganje na temu Izazovi procesuiranja i kažnjavanja govora mržnje;
- b) Predavanje za osoblje Veleposlanstva SAD-a u Zagrebu pod nazivom *LGBTIQ rights in Croatia – an overview*;
- c) Trening za tijela kaznenog progona o procesuiranju govora mržnje u skladu s ljudskim pravima na Policijskoj akademiji u Zagrebu, u organizaciji KLJP i Zagreb Pridea;
- d) Predavanje na seminaru iz kaznenog prava studentima Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;
- e) Edukacija za moderatore online medija, stranica i sadržaja na društvenim mrežama o govoru mržnje u digitalnom prostoru;
- f) Izlaganje na konferenciji „Radnopravnost 2023. - Radno mjesto ponosno na raznolikost“, o rezultatima projekta Inclusion4All.

Zagreb Pride je bio prisutan u medijskom prostoru tijekom cijele godine, a posebice u Mjesecu ponosa i u dane uoči Povorke ponosa, kao i prilikom javne promocije publikacije *Rozi Megafon: Izveštaj Zagreb Pridea o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj 2018. – 2022.* Sveukupno smo evidentirali_e 40-ak raznih medijskih istupa (priopćenja, izjave i komentari za portale i tisak, TV i radio nastupi).

Programski pravac #2

Djelovanje u i prema LGBTIQ zajednici

2.1. Povorka ponosa LGBTIQ osoba, zajednice i obitelji

Dvadeset i druga Povorka ponosa LGBTIQ osoba, zajednica i obitelji održala se 10. lipnja 2023. godine pod sloganom „Zajedno za trans prava!“. Povorku ponosa zajednički su organizirali kolektiv, Zagreb Pride, Dugine obitelji, K-zona, House of Flamingo, Trans Mreža Balkan, Ponosni Zagreb, Zbeleton, uz podršku Grada Zagreba.

Povorka je s okupljanjem započela na Rooseveltovom trgu (ispred Mimare), te se kretala Frankopanskom, Ilicom, Trgom bana J. Jelačića, Jurišićevom i Draškovićevom sve do Ribnjaka, Parka ponosa.

U Parku ponosa na Ribnjaku održao se prosvjedni skup. Nakon obraćanja predstavnika_ica Organizacijskog odbora Povorke ponosa i drugih prigodnih govora, nastupili_e su DJ Luna i Macha Ravel.

U Povorci i na prosvjednom skupu sudjelovalo je oko pet tisuća ljudi.

2.2 Mjesec ponosa

Mjesec Ponosa 2023. održao se u razdoblju od 17. svibnja do 10. lipnja, a obuhvaćao je kreativno-umjetnički, filmski i zabavni program. Manifestacija je otvorena 17. svibnja na Međunarodni dan borbe protiv homofobije, transfobije, interfobije i bifobije tradicionalnim podizanjem zastava duginih boja, naših identiteta i simbola, te Povorke ponosa LGBTIQ zajednice na zagrebačkim ulicama i trgovima.

Filmski program Mjeseca ponosa održan je u Kinu Kinoteka gdje su prikazana dva filma. Prvi je dokumentarni film „LGBT SLO 1984“ slovenskog redatelja Borisa Petkovića iz 2022. godine. Riječ je o prvom dokumentarnom filmu koji na sustavan i sveobuhvatan način prikazuje povijest slovenskog LGBTIQ pokreta i začetke LGBTIQ aktivizma u Jugoslaviji.

Drugi je igrani film „Orlando, moja politička biografija“ iz 2023. koji smo prikazali u partnerstvu s festivalom Vox Feminae, redatelja, filozofa i trans aktivista: Paula B. Preciada. Film je prikazan u Kinu Tuškanac, a nakon njega organiziran je moderirani razgovor.

Umjetničko-zabavni program obuhvaćao je nekoliko događaja. U suradnji s Centrom za mlade Ribnjak, teatar Poco Loco prikazao je predstavu „I Cyrano i djevojčica“ koji govori o ljubavi, o prijateljstvu, o selidbi i koliko one teško padaju djeci. Redatelj predstave je Guillermo Baldo.

Tim volontera_ki, članova_ica organizacijskog odbora te pridruženih članova_ica udruge organizirali_e su u Tarot večer u društveno kulturnom centru „Šesnaestica“ te Karaoke večer u klubu „Spunk“. Oba događaja su bila vrlo dobro posjećena, na Tarot večeri bilo je 20-ak osoba iz LGBTIQ zajednice, a na zabavi u Spunku 70-ak.

Nakon Povorke ponosa te prosvjednog skupa u parku Ribnjak, u klubu „Boogaloo“ održao se after-party koji su zajednički organizirali Zagreb Pride, House of Flamingo te Zbeletorn.

Uoči Povorke ponosa održane su i dvije edukativne radionice bubnjanja te izrade transparenata i dekoracija.

2.3. Psihosocijalna podrška LGBTIQ osobama

Zagreb Pride je u 2023. kontinuirano pružao psihosocijalnu podršku LGBTIQ osobama. Podrška je organizirana u suradnji sa psihologinjom Nikicom Vidmar Hamer, dugogodišnjom suradnicom organizacije. U drugoj polovici godine počeli_e smo provoditi projekt Rozi megafon - Pravna i psihosocijalna podrška LGBTIQ žrtvama nasilja u sklopu koje smo proveli_e pod vodstvom stručne suradnice psihologinje i akreditirane kognitivno bihevioralne psihoterapeutkinje Lejle Talić 10-ak individualnih savjetovanja i 10 grupnih psihosocijalnih podrški. Savjetovanjem je sveukupno obuhvaćeno 25 korisnika_ca, a najčešće je pružena podrška u prevladavanju traumatskog iskustva nasilja ili diskriminacije te podrška vezana za pitanje rodnog identiteta i/ili spolne orijentacije. Susreti se odvijaju u sigurnom okruženju vođenom od strane psihoterapeutkinje i psihologinje, a polaznici_e imaju priliku povezati i upoznati jedni_e s drugima, te raditi na različitim aspektima svog života kako bismo zajedno izgradili_e mrežu podrške i prihvaćanja u sebi i u svojoj okolini.

Uz individualna savjetovanja i zatvorenu stabilnu grupu psihosocijalne podrške za LGBTIQ osobe, održane su i tri otvorene radionice, formirane bez selekcije, putem javne objave na našim društvenim mrežama posvećene queer seksualnosti pod nazivom Queer Seks Talks, također pod vodstvom Lejle Talić. Na svakoj radionici bilo je u prosjeku 35 osoba.

2.4. Volontiranje

U 2023. godini u aktivnostima Zagreb Pridea volontiralo je 26 osoba. Ukupan broj volonterskih sati iznosio je 905.

Programski pravac #3

Organizacijski razvoj

3.1. Edukacije, istraživanja, javne kampanje

Zagreb Pride je u veljači 2023. organizirao i održao okrugli stol i raspravu uz predstavljanje izvještaja o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj 2018. – 2022. Riječ je o trećem izdanju periodičkog izvještaja koji izrađuje Zagreb Pride prateći zakonodavne, pravosudne, političke, društvene, medijske i kulturne okolnosti koje se tiču života, a napose temeljnih ljudskih prava LGBTIQ osoba u Hrvatskoj. Ovo je izdanje naslovljeno *Dva koraka naprijed, jedan natrag – LGBTIQ prava u Hrvatskoj između stagnacije i sudskih pobjeda*. Na okruglom stolu uz koordinatora Franka Dotu, govorili_e su: Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova; Ivana Kekin, saborska zastupnica Možemo! i članica Odbora za ravnopravnost spolova; Natalija Labavić, odvjetnica; Leonardo Mikac, udruga ZA PRAVO LGBTIQA+ OSOBA te Petar Dukić, Queer Sport Split i LGBT centar Split.

Koordinator Franko Dota i programska koordinatorica Barbara Gregov sudjelovali su na studijskom putovanju u Finsku (Helsinki) s ciljem uspješne izrade i zagovaranja na dokazima i standardima ljudskih prava temeljenog Akcijskog plan za borbu protiv govora mržnje. Održali su sastanke s Finskim vijećem za medije, Ministarstvom pravosuđa, Policijskim odjelom prevencije i različitosti, predstavnicima pravobraniteljstva kao i organizacijama civilnog društva koje rade na području suzbijanja govora mržnje i promocije slobode izražavanja u Finskoj.

Sudjelovali smo u provođenju programa pripravnštva za nove pravnike i pravnice u OCD-ovima u sklopu projekta Novi početak - Sektorske inovacije za proaktivno, progresivno i utjecajno civilno društvo za zaštitu i promociju ljudskih prava. Specijalna edukacija o LGBTIQ pravima."

Krajem godine u suradnji sa Kućom ljudskih prava napravili_e smo kapanju na društvenim mrežama koja se odnosila na govor mržnje, a dio je projekta „Jačanje sustava zaštite i osnaživanje zajednica za prepoznavanje i suzbijanje govora mržnje u Hrvatskoj“ podržanog sredstvima Fonda za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kroz financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Projekt provodi Kuća ljudskih prava Zagreb u partnerstvu s udrugama Zagreb Pride i Human Rights House Foundation iz Norveške.

U sklopu istog projekta objavljena je i analiza narativa koja je vezana uz govor mržnje te joj je cilj utvrditi glavne karakteristike narativa mržnje usmjerenog prema LGBTIQ osobama. U Zagreb Prideu pratili_e smo pojavnost govora mržnje u mjesecu Povorke ponosa 2023. godine i to na društvenim mrežama, internet portalima i komentarima ispod medijskih članaka.

3.2. Izdavaštvo

U veljači smo izdali [Rozi megafon: Izvještaj o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj 2018. – 2022.](#) Izvještaj je rađen na temelju dostupnih recentnih istraživanja, praćenja sudske prakse, medijskog izvještavanja i pružanja pravnog savjetovanja kao kontinuiranih aktivnosti Zagreb Pridea te preporuka i mišljenja stručnjaka_inja s kojima surađujemo. Namijenjen je prije svega LGBTIQ osobama i organizacijama koje zagovaraju prava LGBTIQ osoba, kao i donositeljima_cama odluka u Hrvatskom saboru, izvršnoj i sudbenoj vlasti, političkim strankama, sindikatima, obrazovnim i znanstvenim institucijama, pružateljima_icama javnih usluga, istraživačima_cama, medijima, kao i međunarodnim tijelima i organizacijama za zaštitu ljudskih prava.

U sklopu projekta „Jačanje sustava zaštite i osnaživanje zajednica za prepoznavanje i suzbijanje govora mržnje u Hrvatskoj“ i na temelju ranije spomenute i provedene analiza narativa koja je vezana uz govor mržnje te joj je cilj utvrditi glavne karakteristike narativa mržnje usmjerenog prema LGBTIQ osobama izdali smo digitalno izdanje analize sadržaja.

3.3. Projekti

U 2023. Zagreb Pride provodio više većih i manjih projekata.

Dosta je brutalne stvarnosti – zaštitimo prava LGBTIQ osoba

“Dosta je brutalne stvarnosti – zaštitimo prava LGBTIQ osoba” projekt je Zagreb Pridea kojemu je glavni cilj suzbijanje i borba protiv nasilja i diskriminacije nad LGBTIQ osobama u Hrvatskoj. Projekt smo uspješno završili u 2023. godini.

Poznato je kako su lezbijke, gejevi, biseksualne, transrodne, interspolne i queer (LGBTIQ) osobe često i dalje žrtve fizičkog, verbalnog i psihičkog nasilja i uznemiravanja. Također, LGBTIQ osobe nerijetko su i žrtve diskriminacije, u javnom prostoru, u školi ili na fakultetu, na radnom mjestu ili u obitelji. Zbog nepovjerenja prema policiji i pravosuđu veliki dio doživljenog nasilja i diskriminacije ostaje neprijavljen i nikada ne dospije pred sudove, a dio se niti ne dokumentira u izvještajima organizacija civilnog društva.

Veliko terensko istraživanje koje je Zagreb Pride proveo 2019. godine pokazalo je kako je čak 64 posto ispitanih doživjelo neku vrstu nasilja na osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta, rodnog izražavanja i/ili spolnih karakteristika. Trećina LGBTIQ osoba zbog straha od diskriminacije ili nasilja prilagođava svoje ponašanje tako što skrivaju svoje identitete ili izbjegavaju pokazati nježnost i prisnost prema voljenoj osobi.

Projektu je cilj bio osnažiti, informirati i poticati LGBTIQ osobe da prijavljuju doživljeno nasilje i diskriminaciju, ali i da se aktivno zalažu za svoja prava. Istodobno, da bi prijave bile pravilno obrađene, bilo je potrebno raditi i na jačanju kapaciteta, znanja i vještina organizacija koje se bave zalaganjem za LGBTIQ prava, educirati aktivistkinje i aktiviste o tome kako pristupiti žrtvama, kome i na koji način dalje prosljediti njihove iskaze, kako surađivati s policijom i pravosuđem. Stoga je važan dio rada u okviru projekta „Dosta je brutalne stvarnosti“ suradnja i uzajamna razmjena znanja, međusobna edukacija.

Glavni partner u projektu bio je Queer Sport Split, uz grupe i organizacije okupljene u LGBT centru Split. U projektu su također sudjelovale i stručnjakinje iz organizacije FRI (Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold), norveške organizacije za seksualnu i rodnu raznolikost.

Kroz izgradnju suradničke i mentorske mreže i jačanje uloge OCD-a, evidentiranje slučajeva i zagovaranje utemeljeno na dokazima, povećanu medijsku vidljivost i direktnu podršku LGBTIQ osobama, projekt je uspješno ojačao mehanizme zaštite ljudskih prava LGBTIQ osoba, posebice u suzbijanju zločina iz mržnje, govora mržnje te diskriminacije i uznemiravanja na temelju seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili rodnog izražavanja.

Također, projektom se nastojalo osnažiti zagovaračku poziciju organizacija civilnog društva kroz evidentiranje i praćenje slučajeva nasilja i diskriminacije protiv LGBTIQ osoba. Taj smo problem rješavali kroz nekoliko uokvirenih i promišljenih sklopa aktivnosti: uvedeno je standardizirano praćenje slučajeva nasilja i diskriminacije protiv LGBTIQ osoba (Tablica Rozi Megafon). Tablica

se kontinuirano ažurira i koristi za izvještavanje i zagovaranje (na pr. za izradu izvještaja o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u RH u razdoblju 2018.-2022.). Posebno važno smatramo da je održan sustav pravne pomoći i savjetovanje, kao i sustav psihosocijalne podrške LGBTIQ osobama. Kroz projekt je pružano ukupno 86 raznih oblika pravnog savjetovanja i zastupanja, riješeno je ili pokrenuto 5 strateških parnica te je 42 LGBTIQ osoba dobilo psihosocijalnu podršku u Splitu i Zagrebu.

Projektne aktivnosti imale su veliku medijsku vidljivost, sva naša priopćenja prenosila je HINA i drugi mediji, a posebno je medijski bilo popraćeno izdavanje „Izvještaja o stanju ljudskih prava LGBTIQ osoba u Republici Hrvatskoj 2018. – 2022. Rozi megafon - Dva koraka naprijed, jedan natrag – LGBTIQ prava u Hrvatskoj između stagnacije i sudskih pobjeda“.

Zaštitimo naša prava!

Zaklada Otvoreno društvo (Open Society Foundations – OSF) je organizacija koja radi na unaprjeđenju demokratskih procesa, vladavine prava, građanske participacije i ljudskih prava te djeluje kroz poticanje politika koje osiguravaju veću pravednost u političkim, pravnim i ekonomskim sustavima.

OSF podupire aktualne strateške aktivnosti Zagreb Pridea koje su usmjerene zadržavanju postojeće razine prava u trenutnom prijetećem političkom i društvenom kontekstu, ali i proširivanju tih prava kroz aktivnosti monitoringa primjene Zakona o životnom partnerstvu, skiciranja prijedloga Zakona o rodnom identitetu i pripadajuće strategije zagovaranja, kroz Povorku ponosa, Mjesec ponosa i druge aktivnosti.

Jačanje sustava zaštite i osnaživanje zajednica za prepoznavanje i suzbijanje govora mržnje u Hrvatskoj

“Jačanje sustava zaštite i osnaživanje zajednica za prepoznavanje i suzbijanje govora mržnje u Hrvatskoj” projekt je kojem je nositelj Kuća ljudskih prava Zagreb sa Zagreb Prideom i Human Rights House Foundation iz Norveške kao partnerima. Projekt je usmjeren na formuliranje holističkog pristupa za borbu protiv govora mržnje čime će se postići dugoročne društvene promjene u području prava na zaštitu od diskriminacije i slobodu izražavanja. Govor mržnje kontinuirano je prisutan problem koji jača, a za čije rješavanje nedostaje sustavnog istraživanja i praćenja; institucije nemaju sustavan pristup, a građani teško razabiru kanale za prijavu govora mržnje nadležnim tijelima.

Stoga je razvijen cjelovit pristup problemu koji se sastoji od aktivnosti praćenja pojavnosti govora mržnje, narativa govora mržnje; praćenja i analize implementacije preporuka međunarod. tijela za zaštitu ljudskih prava u suzbijanju govora mržnje te izrade i zagovaranja Akcijskog plana za borbu protiv govora mržnje. Uključivanjem OCD-a u izradu i zagovaranje implementacije Akcijskog

plana, osnažuje se zagovaračka uloga civilnog društva, a projekt ostvaruje i mutiplikacijski učinak jer će se metode, analize, alati i pristupi modelu osnaživanja ranjivih skupina koji će biti razvijeni, multiplicirati na druge OCD-e i institucije, koji će ih moći primijeniti u svom radu.

Projektom se ostvaruje pravo na sudjelovanje u društvenom i političkom životu svih građana, a pogotovo pripadnika manjinskih i ranjivih društvenih skupina koje su najčešće žrtve govora mržnje. Kroz aktivnosti edukacija za osnaživanje ranjivih skupina i OCD-a koje s njima rade te kroz medijsku kampanju, ranjive skupine dodatno će se osnažiti za prepoznavanje i prijavljivanje govora mržnje te će se o ovom problemu informirati i šira javnost.

Rozi megafon – Pravna i psihosocijalna podrška LGBTIQ žrtvama nasilja

Na poziv Javnog natječaja za financiranje trogodišnjih programa udruga iz područja razvoja mreže socijalnih usluga usmjerenih prioritetnim korisničkim skupinama za razdoblje od 2023. do 2025. godine iz proračuna Grada Zagreba prijavili smo projekt u 2023. te ga uspješno dobili i počeli realizirati u srpnju 2023. godine. Projekt se sastoji i obuhvaća individualnu i grupnu psihosocijalnu podršku LGBTIQ žrtvama nasilja te pravnu podršku u vidu savjetovanja i/ili pravnog zastupanja. Aktivnosti projekta sastoje se od individualne psihosocijalne podrške koja je fokusirana na radu na traumama koje su nastale uslijed homofobnog nasilja i/ili diskriminacije; grupne psihosocijalne podrške s ciljem vraćanja osjećaja sigurnosti; pravne podrške i savjetovanje LGBTIQ žrtvama nasilja te održavanja sustava za evidentiranje i praćenje slučajeva diskriminacije i nasilja protiv LGBTIQ osoba.

3.4. Članstvo i osoblje

Udruga je u 2023. brojala 16 osoba. U Zagreb Prideu u 2023. bile su zaposlene tri osobe: Franko Dota (koordinator), Barbara Gregov (programska koordinatorica) i Ela Lugarić (financijsko-administrativna asistentica i suradnica na projektima).